

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
УМАНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ САДІВНИЦТВА
Кафедра екології та безпеки життєдіяльності

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Гарант освітньої програми

 О. В. Нікітіна

« 31 » 08 2022 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Міжнародна екологічна діяльність»
(назва навчальної дисципліни)

Освітній рівень: перший (бакалаврський)

Галузь знань: 10 «Природничі науки»

Спеціальність: 101 «Екологія»

Освітня програма: «Екологія»

Факультет: плодоовочівництва, екології та захисту рослин

Робоча програма навчальної дисципліни «Міжнародна екологічна діяльність» для здобувачів вищої освіти спеціальності «Екологія» освітньої програми 101 «Екологія». – Умань: Уманський НУС, 2022. 15 с.

Розробники: Нікітіна Ольга Володимирівна кандидат с.-г. наук, доцент кафедри екології та БЖД

 О. В. Нікітіна

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри екології та безпеки життєдіяльності

Протокол від «31» 08 2022 року № 1.

Завідувача кафедри Василенко О. В.

«31» 08 2022 року

Схвалено науково-методичною комісією Уманського національного університету садівництва факультету плодоовочівництва, екології та захисту рослин

Протокол від «31» 08 2022 року № 1.

«31» 08 2022 року

Голова А. Г. Тернавський

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітній рівень, назва освітньої програми	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 4	Галузь знань 10 «Природничі науки» Спеціальність 101 «Екологія»	Обов'язкова	
Модулів – 2		Рік підготовки:	
Змістових модулів – 5		4-й	4
Загальна кількість годин – 120		Семестр	
		7-й	8-й
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 4,4 самостійної роботи студента – 4,5	Освітній рівень: перший (бакалаврський) Освітня програма «Екологія»	Лекції	
		30 год.	4
		Практичні	
		28 год.	6
		Самостійна робота	
	68 год.	110	
	Вид контролю: екзамен		

Метою навчальної дисципліни "Міжнародна екологічна діяльність" є загальне підвищення екологічної освіти.

Завданням: ознайомлення студентів із основними положеннями, поняттями та завданнями сучасного міжнародної природоохоронної політики та законодавства; з основними міжнародними екологічними організаціями та правовими актами, спрямованими на охорону природи та раціональне використання природних ресурсів.

Дана дисципліна вивчається після вивчення дисциплін «Загальна екологія» Та «Екологічна безпека».

Програмні результати навчання:

ПР 7. Розв'язувати проблеми у сфері захисту навколишнього середовища із застосуванням загальноприйнятих та/або стандартних підходів та міжнародного і вітчизняного досвіду.

ПР 15. Уміти пояснювати соціальні, економічні та політичні наслідки впровадження екологічних проектів.

ПР 24. Розуміти і реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності вільного демократичного суспільства, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

Інтегральна компетентність

Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та вирішувати практичні проблеми у сфері екології, охорони довкілля і збалансованого природокористування, або у процесі навчання, що передбачає застосування основних теорій та методів наук про довкілля, та характеризуються комплексністю і невизначеністю умов..

Загальні компетентності

ЗК7. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.

ЗК12. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

Професійні компетентності

ФК4. Знання сучасних досягнень національного та міжнародного екологічного законодавства.

ФК12. Здатність до опанування міжнародного та вітчизняного досвіду вирішення регіональних та транскордонних екологічних проблем.

3. Програма навчальної дисципліни

Модуль 1. Глобальні екологічні проблеми та міжнародна діяльність по їх вирішенню

Змістовий модуль 1. Мете та завдання дисципліни. Наукова та суспільна міжнародна діяльність

Тема 1. Вступ. Мета і завдання дисципліни, її місце серед інших дисциплін екологічного циклу (Глобальні екологічні проблеми та шляхи їх вирішення; Зміни

клімату; Характеристика глобального потепління; Парникові гази; Збереження біорізноманіття; Порушення озонового шару; Забруднення атмосфери і гідросфери)..

Тема 2. Наукова та суспільна міжнародна діяльність по вирішенню глобальних екологічних проблем (Римський клуб; Міжнародне право та міжнародна діяльність навколишнього природного середовища як складова частина загального міжнародного права; Розвиток європейського права навколишнього середовища; Стокгольмська конференція ООН по навколишньому середовищу).

Тема 2. Scientific and social international activities to address global environmental problems (Club of Rome; International law and international environmental activities as part of general international law; Development of European environmental law; UN Stockholm Conference on the Environment).

Змістовий модуль 2. Принципи та джерела права з охорони природного середовища.

Тема 1. Принципи міжнародного права охорони навколишнього природного середовища (Загальні принципи права ЄС і навколишнє середовище; Принципи європейського права навколишнього середовища; Принцип перестороги; Об'єкти та суб'єкти міжнародних екологічних правовідносин;

Тема 2. Джерела міжнародного права охорони навколишнього природного середовища (Основні міжнародно-правові акти в сфері охорони навколишнього середовища; Установчі договори як джерело європейського права навколишнього середовища; Норми вторинного права ЄС у сфері охорони навколишнього середовища; Міжнародні договори ЄС у сфері охорони навколишнього середовища).

Модуль 2. Міжнародне співробітництво у галузі охорони навколишнього природного середовища

Змістовий модуль 3. Міжнародно-правове регулювання у сфері збереження та охорона довкілля

Тема 1. Міжнародно-правове регулювання у галузі попередження зміни клімату (Рамкова конвенція ООН про зміну клімату; Кіотський протокол до Рамкової конвенції ООН про зміну клімату; Стратегія та законодавство Європейського Союзу зі зміни клімату).

Тема 2. Збереження та охорона біологічного різноманіття (Концепція біологічного різноманіття у міжнародному праві; Збереження, охорона та відтворення флори, фауни та їх середовищ існування).

Тема 3 Збереження та охорона навколосезонного космосу та Світового океану (Збереження та охорона повітряного басейну; Збереження та охорона Світового океану; Конвенція Організації Об'єднаних Націй з морського права; Збереження та охорона Антарктиди)

Змістовий модуль 4 Міжнародно-правове регулювання у галузі попередження забруднення токсичними та канцерогенними речовинами та поводження з відходами

Тема 1. Загальна характеристика законодавства ЄС у сфері поводження з відходами (Основні положення правового регулювання поводження з відходами. Поняття відходів та поводження з відходами; Правове регулювання операцій поводження з відходами.).

Тема 2. Збереження, охорона та відтворення всесвітньої культурної та природної спадщини (Конвенція про водно-болотні угіддя; Конвенція про охорону всесвітньої культурної і природної спадщини; Міжнародно-правове регулювання у галузі ядерної безпеки та використання зброї)

Змістовий модуль 5. Екологічне законодавство в галузі екологічного менеджменту

Тема 1. Впровадження в Україні сучасної міжнародної екологічної політики, міжнародних стандартів і норм, наукових розробок та технологій (Міжнародні стандарти, пов'язані з охороною навколишнього природного середовища; ISO 14000. Управління якістю навколишнього природного середовища; ISO 17025. Основні вимоги до компетентності лабораторій, які тестують і калібрують).

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						Заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Модуль 1. Глобальні екологічні проблеми та міжнародна діяльність по їх вирішенню												
Змістовий модуль 1. Мете та завдання дисципліни. Наукова та суспільна міжнародна діяльність												
Тема 1. Вступ. Мета і завдання дисципліни, її місце серед інших дисциплін екологічного циклу	14	2	2	–	–	10	10	–	–	–	–	10
Тема 2. Наукова та суспільна міжнародна діяльність по вирішенню глобальних екологічних проблем <i>Tame 2. Scientific and social international activities to address global environmental problems</i>	15	4	4	–	–	7	10	–	–	–	–	10
Разом за змістовим модулем 1	29	6	6	–	–	17	20	–	–	–	–	20

Змістовий модуль 2. Принципи та джерела права з охорони природного середовища.												
Тема 1. Принципи міжнародного права охорони навколишнього природного середовища	6	2	2	–	–	2	18	–	2	–	–	16
Тема 2. Джерела міжнародного права охорони навколишнього природного середовища	10	4	4	–	–	2	10	–	–	–	–	10
Разом за змістовим модулем 2	16	6	6	–	–	4	28	–	2	–	–	26
Всього за модулем 1	45	12	12	–	–	21	48	–	2	–	–	46
Модуль 2. Міжнародне співробітництво у галузі охорони навколишнього природного середовища												
Змістовий модуль 3. Міжнародно-правове регулювання у сфері збереження та охорона довкілля												
Тема 1. Міжнародно-правове регулювання у галузі попередження зміни клімату	12	4	4	–	–	4	12	–	–	–	–	12
Тема 2. Збереження та охорона біологічного різноманіття	13	4	4	–	–	5	22	–	2	–	–	20
Тема 3 Збереження та охорона навколоземного космосу та Світового океану	9	2	2	–	–	5	12	–	–	–	–	12
Разом за змістовим модулем 3	34	10	10			14	46	–	2	–	–	44
Змістовий модуль 4 Міжнародно-правове регулювання у галузі попередження забруднення токсичними та канцерогенними речовинами та поводження з відходами												
Тема 1. Загальна	6	2	2	–	–	2	5	–	–	–	–	5

характеристика законодавства ЄС у сфері поводження з відходами												
Тема 2. Збереження, охорона та відтворення всесвітньої культурної та природної спадщини	10	2	2	–	–	6	6	2	–	–	–	4
Разом за змістовим модулем 4	16	4	4			8	11	2	–	–	–	9
Змістовий модуль 5. Екологічне законодавство в галузі екологічного менеджменту												
Тема 1. Впровадження в Україні сучасної міжнародної екологічної політики, міжнародних стандартів і норм, наукових розробок та технологій	25	4	2	–	10	9	15	2	2	–	–	11
Разом за змістовим модулем 5	25	4	2	–	10	9	15	2	2	–	–	11
Всього за модулем 2	75	18	16	–	10	31	72	4	4	–	–	64
ВСЬОГО	120	30	28	–	10	52	120	4	6	–	–	110

5. Теми семінарських занять

6. Теми лабораторних занять

7. Теми практичних занять

№ п/п	Назва теми	Кількість годин	
		Для денної форми	Для заочної форми
1	Міжнародні конференції з навколишнього середовища як форма міжнародного співробітництва	2	–
2	Монреальський протокол	4	–
3	Екологічна діяльність ООН <i>Environmental activities of the United Nations</i>	2	–
4	Передумови виникнення Міжнародного екологічного законодавства	2	2

5	Неурядові міжнародні екологічні організації	4	–
6	Організація з безпеки і співробітництва в Європі та участь України в її діяльності	4	–
7	Співробітництво України з міжнародними екологічними організаціями	4	2
8	Міжнародна співпраця НУО	2	–
9	Екологічні проблеми та потреби співробітництва із сусідніми з Україною державами	2	2
10	Головні результати міжнародного співробітництва у галузі екологічного права та екологічної політики	2	–
ВСЬОГО		28	6

8. Самостійна робота

№ п/п	Назва теми	Кількість годин	
		Для денної форми	Для заочної
1	Передумови запровадження міжнародної екологічної діяльності	5	8
2	Еколого-економічні вигоди України, пов'язані з ратифікацією Кіотського протоколу	6	8
3	Еколого-економічний аспект виконання Монреальського протоколу Україною	4	10
4	Передумови виникнення Міжнародного екологічного законодавства	4	10
5	Роль генеральної Асамблеї ООН у розвитку Міжнародного екологічного законодавства	4	15
6	Пріоритетні заходи в галузі міжнародної практики охорони навколишнього середовища і раціонального природокористування	4	18
7	Інтеграція екологічної політики	5	14
8	Міжнародні конвенції з питань біорізноманіття. Міжнародні конвенції з питань моря та вод	5	10
9	Міжнародні конвенції з питань військового впливу. Міжнародні конвенції з питань ядерної безпеки	5	8
10	Законодавство України про міжнародні договори	10	5
		10	4
	ВСЬОГО	77	110

9. Індивідуальні завдання

Теми рефератів

Конвенція про запобігання забруднення із суден
Конвенція про трансграничне перенесення забруднення повітря на далекі відстані 1979 року.
Конвенція з морського права 1989р.
Конвенція про заборону воєнного або іншого ворожого впливу на природне середовище 1977р.
Програма із захисту Чорного моря

Правові принципи охорони навколишнього середовища і стійкого розвитку
Система регулювання природоохоронної діяльності в США.
Екологічні форуми з питань сталого розвитку в Ріо-де-Жанейро (1992) та Йоханбурзі (2002р).
Концепція стійкого розвитку
Конвенція про біологічне різноманіття
Міжнародне екологічне право
Міжнародна геосферо-біосферна програма «Глобальні зміни»
Роль Генеральної Асамблеї ООН з розвитку Міжнародного екологічного законодавства.
Неурядові і міжнародні екологічні організації
Міжнародний Союз Охорони Природи
Екологічна діяльність ООН
Монреальський протокол
Організація з безпеки та співробітництва в Європі.
План дій ООН з боротьби проти опустелювання
Віденська конвенція з охорони озонового шару
Всесвітня хартія природи
Програма «Людина і біосфера»
Екологічна політика ЄС
Транскордонне перенесення шкідливих та небезпечних речовин
ГРІНПІС
Системи регулювання природоохоронної діяльності в розвинутих країнах
Міжнародні програми з охорони НПС, учасницею яких є Україна
Всесвітня кліматична програма
Київський протокол
ЮНЕП

10. Методи навчання

Лекції, практичні, лабораторні, індивідуальні заняття, самостійне вивчення тем навчальної дисципліни.

До підготовки фахівців високого рівня використовуються такі методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності:

- словесні методи – розповідь-пояснення, бесіда, лекція.
- наочні – ілюстрація, демонстрація;
- практичні – практичні роботи, реферати;

- інформаційно-рецептивний метод передбачає передачу згаг у готовому вигляді, сприяє розвитку уваги студентів;

- репродуктивний метод забезпечує можливість передавання великої за обсягом навчальної інформації за мінімально короткий час, без великих витрат зусиль;

- проблемний метод. Викладач показує зародження істини конкретної науки, демонструючи еталон проблемного мислення. Засвоюється засіб та логіка розв'язання проблеми, розвивається логічне мислення, формулюється інтерес до навчальної роботи;

- частково-пошуковий. Викладач організовує та спрямовує думки студентів до самостійного розв'язання проблеми, сприяє переходу знань у переконання. Формує вміння самостійно здобувати знання, сприяє розвитку логічного мислення, виховує інтерес до науково-пошукової діяльності;

- пошуковий метод, сприяє оволодінню методами наукового пізнання. Відбувається розвиток здібності до творчої діяльності.

11. Методи контролю

Матеріал лекції оцінюється за допомогою тестового контролю знань та усного опитування. Підсумковий контроль знань – залік.

Поточний контроль здійснюється під час проведення аудиторних занять і має за мету перевірку засвоєння студентами кредитних модулів навчальної дисципліни.

Модульний контроль проводиться з метою оцінки результатів навчання студентів на визначених його етапах, а також для встановлення зворотного зв'язку між викладачем, його якістю викладання і рівнем знань і умінь студентів.

Тестовий контроль передбачає однакові вимоги до усіх студентів, допомагає уникати надмірних хвилювань, надає можливості ефективніше використовувати час, стимулює студентів до самоконтролю. Використовується для виявлення знання фактів, для визначення вмінь творчо використовувати набуті знання більш ефективними є інші методи контролю.

Підсумковий контроль – це перевірка рівня засвоєння знань студентами за більш тривалий період навчання: за семестр, рік або курс навчання. Він охоплює і теоретичну і практичну підготовку студентів, здійснюється під час екзамену.

12. Розподіл балів, які отримують студенти денної форми навчання

Поточне тестування та самостійна робота										Екзамен	Сума
Модуль №1					Модуль № 2						
ЗМ1		ЗМ2		ЗМ3			ЗМ 4		ЗМ 5	30	100
T1	T2	T1	T2	T1	T2	T3	T4	T5	T6		
5	5	10	10	5	5	10	5	10	5		

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90–100	A	відмінно	зараховано
82–89	B	добре	
74–81	C		
64–73	D	задовільно	
60–63	E		
35–59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0–34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Вимоги до реферату:

– потрібно скласти розгорнутий план за наступною схемою:

1. Вступ
2. Основна частина, яка включає 3–4 питання теми.
3. Висновки.
4. Список використаних джерел.

– обсяг реферату залежить від теми, використовуваної літератури, але в основному повинен мати 10–15 сторінок рукописного тексту.

– якщо реферат має суттєві недоліки, студент повинен його переробити, враховуючи зауваження і пропозиції.

10. Методи навчання

Лекції, практичні, лабораторні, індивідуальні заняття, самостійне вивчення тем навчальної дисципліни.

До підготовки фахівців високого рівня використовуються такі методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності:

- словесні методи – розповідь-пояснення, бесіда, лекція.
- наочні – ілюстрація, демонстрація;
- - практичні – практичні роботи, реферати;
- інформаційно-рецептивний метод передбачає передачу знань у готовому вигляді, сприяє розвитку уваги студентів;

- репродуктивний метод забезпечує можливість передавання великої за обсягом навчальної інформації за мінімально короткий час, без великих витрат зусиль;

- проблемний метод. Викладач показує зародження істини конкретної науки, демонструючи еталон проблемного мислення. Засвоюється засіб та логіка розв'язання проблеми, розвивається логічне мислення, формулюється інтерес до навчальної роботи;

- частково-пошуковий. Викладач організовує та спрямовує думки студентів до самостійного розв'язання проблеми, сприяє переходу знань у переконання. Формує вміння самостійно здобувати знання, сприяє розвитку логічного мислення, виховує інтерес до науково-пошукової діяльності;

- пошуковий метод, сприяє оволодінню методами наукового пізнання. Відбувається розвиток здібності до творчої діяльності.

11. Методи контролю

Матеріал лекції оцінюється за допомогою тестового контролю знань та усного опитування. Підсумковий контроль знань – залік.

Поточний контроль здійснюється під час проведення аудиторних занять і має за мету перевірку засвоєння студентами кредитних модулів навчальної дисципліни.

Модульний контроль проводиться з метою оцінки результатів навчання студентів на визначених його етапах, а також для встановлення зворотного зв'язку між викладачем, його якістю викладання і рівнем знань і умінь студентів.

Тестовий контроль передбачає однакові вимоги до усіх студентів, допомагає уникати надмірних хвилювань, надає можливості ефективніше використовувати час, стимулює студентів до самоконтролю. Використовується для виявлення знання фактів, для визначення вмінь творчо використовувати набуті знання більш ефективними є інші методи контролю.

Підсумковий контроль – це перевірка рівня засвоєння знань студентами за більш тривалий період навчання: за семестр, рік або курс навчання. Він охоплює і теоретичну і практичну підготовку студентів, здійснюється під час заліку.

13. Методичне забезпечення

1. Нікітіна О. В. Методичні рекомендації до практично-семінарських занять з дисципліни «Міжнародна екологічна діяльність» для студентів спеціальності 101 «Екологія» – УНУС, 2021. – 32 с.

14. Рекомендована література

Базова

1. Екологічне право України: навч. посіб.; Укоопспілка, Львів. комерц. акад. Львів, 2015. 203 с.

2. Norman J. Vig, Michael E. Kraft. Environmental Policy: New Directions for the Twenty-First Century. CQ Press, 2018, 456 p
3. Екологічне право: підручник. Нац. ун-т «Юрид. акад. України ім. Я. Мудрого»; за ред. А. П. Гетьмана. Харків: Право, 2013. 432 с.
4. Гетьман А. П., Соколова А. К., Анісімова Г. В. Правова охорона довкілля: сучасний стан та перспективи розвитку: монографія / та ін.; за ред. А. П. Гетьмана. Харків: Право, 2014. 784 с.

Допоміжна

1. Батченко Л.В. Вирішення міжнародних екологічних проблем: екологічна політика країн ЄС. Матеріали VI Міжнародної науково-практичної інтернетконференції студентів і молодих вчених «Розвиток міжнародних економічних відносин і зовнішньоекономічної діяльності в сучасних умовах» (м. Донецьк, 21-25 жовтня 2013 р.) – [Електронний ресурс] // Режим доступу: <http://professura.at.ua/forum/19-160-1>.
2. Фесянов П. Державне регулювання забезпечення екологічної безпеки на регіональному рівні: досвід провідних країн світу. Вісник НАДУ. 2011. № 4. С.142 – 150
3. Ладиченко В.В. Державна політика в сфері забезпечення права людини на питну воду Наукові записки Інституту законодавства Верховної Ради України 2016. №3. 39-43.
4. James Salzman, Barton Thompson Jr. Environmental Law and Policy. Foundation Press, 2019, 396 p.
5. Serhiy Sonko, Olha Vasylenko, Nataliia Shevchenko, Ihor Hursky and Yana Zalizniak. [The concept of sustainable development on the eve of its thirtieth anniversary: new challenges and prospects](#). E3S Web of Conferences. Volume 255 (2021). International Conference on Sustainable, Circular Management and Environmental Engineering (ISCMEE 2021).
DOI: <https://doi.org/10.1051/e3sconf/202125501011>

1. <http://sg.dt-kt.net>
2. <http://ena.lp.edu.ua>
3. <http://ebooktime.net>
4. <http://hotline.ua>
5. <http://dggme.ucoz.ua>

16. Зміни в робочій програмі за 2022 рік

1. Удосконалено та доопрацьовано теми лекцій
2. Переглянуто список рекомендованої літератури.